

## ZOMBORY KLÁRA

### Yu Hua

Yu Hua (Jü Hua, 1960–) hazájában és külföldön egyaránt elismert kortárs kínai szerző, a 80-as években kibontakozó kínai avantgárd irodalom egyik kiemelkedő alakja. Neve hazánkban sem ismeretlen, a *Testvérek* című regénye (Magvető, 2010), *Az élet, mint a füst* kisregénye (in: *Nők egy fedél alatt*, Európa, 2003) és néhány novellája magyarul is olvasható, valamint az *Élni* című, Zhang Yimou rendezte cannes-i fesztiváldíjas filmmel – amely Yu Hua azonos című regényéből készült – szintén találkozhatott a magyar közönség.

Bár Hangzhouban született, gyerekkorát és fiatalkori éveit egy alig húszezer lakosú dél-kínai kisvárosban, Haiyanben töltötte, mert apja csak ott kapott orvosi állást. A kórházban laktak, közvetlenül a halottasház mellett. Gyerekkorának – amely egybeesett a „kulturális forradalom” totális káoszának az időszakával – nyomasztó és abszurd élményei különösen mély nyomot hagytak benne: látásmódjára, témáira nagy hatással voltak. Apja erős unszolására az orvosi hivatást választotta, néhány évig fogorvosként dolgozott, de már ekkor is jelentek meg írásai. Öt év után végleg felhagyott az orvoslással, felvételt nyert a helyi Járási Kulturális Központba, és ettől kezdve hivatásos íróként dolgozik. Az 1987-ben publikált *Tizennyolc évesen útnak indultam* című novella (in: *Modern kínai elbeszélők – Tanulmányok Galla Endre 80. születésnapjára*, Balassi Kiadó, 2007) meghozza számára a valódi áttörést.

Kegyetlenséggel, brutalitással, véráztatta jelenetekkel, bolondokkal, törvényen kívüliekkel és furcsa egyedekkel telezsúfolt írásai, sajátos látásmódja és humora, különleges nyelvi megoldásai egyedi jegyekkel ruházzák fel már korai műveit is, s bár sokat változik a stílusa az évtizedek alatt, későbbi regényei sem távolodnak el az abszurd-valóság egymásra vetítésétől, összemosásától. Számos nagy sikerű regénye és novelláskötete jelent meg, amelyeknek jelentős része fordításban is elérhető, több hazai és nemzetközi elismerés birtokosa, a *The New York Times*-ban több publicisztikája is megjelent.

A *Kína tíz szóban* című esszékötet Kína tíz szó, kifejezés köré felépített szubjektív korrajza az 50-es, 60-as évektől napjainkig. A címszavak a következők: *Nép, Vezető, Olvasás, Írás, Lu Xun, Forradalom, Egyenlőtlenség, Feltörekvők, Utánzat, Megvezetés*. A személyes élményekkel, történelmi tényekkel, hírekkel, anekdotákkal, interneten terjedő városi legendákkal fűszerezett írásokból a sokszínű, hihetetlen ütemben változó és fejlődő, ellentmondásoktól sem mentes Kína képe bontakozik ki. A történelmi események – a „nagy ugrás”, a „kulturális forradalom”, a Deng Xiaoping-féle (Teng Hsziao-ping) nyitáspolitikája, a Tiananmen-téri incidens stb. – felidézése az író élményeivel és kommentárjaival kiegészítve, saját értékítéletén átszűrve rendkívül érdekes képet nyújt Kínáról. A könyv kínaiul mind ez idáig csak Tajvanon jelent meg (2011).

Bár az írásokban megjelenő történelmi és politikai viharok és visszasságok, az egyre nagyobb méreteket öltő munkanélküliség, a társadalmi polarizáció, a morális hanyatlás, az élet számos területét átítató korrupció stb. miatt igen erős a könyv társadalomkritikai hangneme, nem a tények és a történelmi események játsszák a főszerepet benne. A könyv sodróan olvasmányos lapjain a főszereplő maga az ember, a „nagypolitika” árnyékában lézengő ember, vagy épp ellenkezőleg, a politikai

kapcsolatait hatalmas anyagi tőkére beváltó ember, valamint az élet és a világ apró mozzanatait, sokaknál a túlélés és a boldogulás, másoknál a pazarlás és az ügyeskedés hol szívszorító, hol dühítő, hol őszinte, hol keserű mosolyt az olvasó arcára csaló momentumai. Nem csak korban és időben, de a kínai társadalom metszetét tekintve is igen széles spektrumon mozog a kötet: a mindennapi boldogulásért még a vérüket is eladó, és az országot a valamivel magasabb vér-átvételi árért kersztül-kasul beutazó emberektől (erről a témáról Yu Hua regényt is írt: *Xu Sanguan eladja a vérét*), a Fehérház Ovális Irodájának tökéletes másolatában „üldögélő” milliárdosokig.

Jelen részlet – amely a tizből egy címszó teljes terjedelmében – az olvasás témáját járja körül a kulturális forradalom „könyvéhségétől” napjaink „könyvbőségéig”.



Tubákos flakon,  
összehajtott lóbuszlevél formában,  
porcelán halványzöld és rózsaszín mázzal